

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Гуманітарний факультет
кафедра світової історії нового і новітнього часу

Назва курсу	СВІТОВІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ
Викладач	<i>Уляна Головач, Оксана Бандровська, Богдан Чума</i>
E-mail:	holovatch@ucu.edu.ua, bandrichka@ucu.edu.ua, bohdan.chuma@ucu.edu.ua

АНОТАЦІЯ

Навчальна програма курсу «Світові цивілізації» складається з трьох модулів – «Античність», «Середньовіччя» та «Рання модерність», в яких по чергову подається панорамне зображення цивілізаційного феномену європейської цивілізації від греко-римської античності до кінця XVIII століття. На основі цивілізаційної моделі Самуеля Гантінгтона, представлено тематичні блоки, які забезпечують цілісне бачення хронологічно-географічної канви, на яку накладаються висвітлення невід’ємних цивілізаційних компонентів – таких як релігія, мова, політична структура, право, освіта, система цінностей, культура. У кожній темі передбачено прокласти зв’язки між суспільними та культурними феноменами історичного минулого і сучасного європейського суспільства з точки зору соціальних, культурних, географічних і світоглядних структур.

Курс «Світові цивілізації» займає важливе місце у загальнофаховій підготовці студента першого року навчання на програмі Artes Liberales. Ця дисципліна робить вагомий внесок у формування світогляду студента, його соціально-особистісних і професійних компетенцій, дозволяє адекватно оцінити фундаментальні особливості розвитку європейської цивілізації.

Вивчення дисципліни «Світові цивілізації» орієнтоване на засвоєння студентами історичного розвитку європейської цивілізації як історичного процесу, формування в них творчого ставлення і навиків самостійного мислення.

ФОРМАТ НАВЧАННЯ

150 год., у т. ч. 32 годин лекційних, 28 годин семінарських занять і 90 години самостійної роботи
5 кредитів ЄКТС

МЕТА ТА ЦІЛІ КУРСУ

- сприяння у здобутті студентами фактичних знань з історії світових цивілізацій і концептуального розуміння основ європейської цивілізації;
- засвоєння ними основних історіографічних концепцій розвитку європейської цивілізації в її політичних, релігійних і культурних вимірах;

Цілями цих рекомендацій і завдань є допомога студентам у:

- формуванні стійких уявлень про європейську цивілізацію, її особливості та підставові характеристики;

- вивченні методів критики джерельних текстів, ознайомленні з історіографічними концепціями;
- розвитку компаративних уявлень, співставленні нової інформації зі знаннями стосовно інших епох та цивілізацій.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Світові цивілізації» студент повинен

знати :

- найважливіші методологічні розробки сучасної історіографії;
- основні наукові концепції галузі;
- періодизацію, головні етапи, події і проблеми європейської історії;
- основні тенденції соціального, культурного і світоглядного розвитку;

вміти:

- характеризувати головні етапи, явища і тенденції розвитку європейської цивілізації;
- робити порівняльний аналіз історичного розвитку європейської цивілізації та інших світових цивілізацій;
- здатність розуміти, критично аналізувати і впорядковувати історичну інформацію;
- володіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення;
- здатність логічно коректно, аргументовано і ясно будувати усне й письмове мовлення;
- здатність працювати з інформацією з різнотипних джерел;
- здатність використовувати навички роботи з інформацією з різних джерел для вирішення професійних і соціальних завдань;
- здатність орієнтуватися в культурно-історичній спадщині минулого;
- готовність і здатність спілкуватися з представниками інших культур;
- готовність до сприйняття інформації, закладеної в мовах інших культур;
- усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії; вироблення високої мотивації до виконання професійної діяльності;
- готовність з повагою і ретельністю ставитися до історичної спадщини і культурних традицій; толерантно сприймати соціальні, етно-національні, релігійні та культурні відмінності;
- сприяти збереженню історико-культурних пам'яток.

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Немає

ПЛАН КУРСУ

Тиждень	Тема (лекційного/семінарського заняття), розширений план	Самостійна робота, год.	Завдання для самостійної роботи	Література
---------	--	-------------------------	---------------------------------	------------

I.	<p>1. Лекція 1. Про європейську передісторію Початки Європи як особливого «культурно-історичного типу»: Легенда про Європу, або між Євразією і Європою. Три великі цикли європейської історії (гіпотеза Нормана Дейвіса). Егейські «палацові» цивілізації: мінойська на о. Крит і мікенська на материковій Греції. Мистецтво і релігія егейських цивілізацій II тис. до н.е.</p>	2	Опрацювання матеріалу Лекції 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Норман Дейвіс. Легенда про Європу // Н. Дейвіс. Європа: історія. С. 13-15. 2. Норман Дейвіс. Природа і доісторична доба // Н. Дейвіс. Європа: історія. С. 107-112. 3. Анна Люсія д'Агата. Біля витоків грецької цивілізації: мінойці і мікенці // <i>Історія європейської цивілізації: Греція</i> / за редакцією Умберто Еко. С. 30-37. 4. Анна Люсія д'Агата. Мікенська цивілізація // <i>Історія європейської цивілізації: Греція</i> / за редакцією умберто Еко. С. 38-48. 5. Овідій. Легенда про Європу // Овідій. <i>Метаморфози</i> II, 846-875. 6. Геродот. <i>Історія</i>, I, 1-4.
II.	<p>2. Лекція 2. Грецький поліс і римська civitas як форма державної організації в Античності Грецький поліс. Римська civitas як антична форма державної організації полісного типу. Моделі державної організації античних грецьких полісів. Досвід Афін і досвід Спарти: історія, яка нас стосується. Демократичний поліс і народження</p>	2	Опрацювання матеріалу Лекції 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. И.Е.Суриков. Греческий полис архаической и классической эпох // <i>Античный полис</i> / под ред. В. В. Дементьевой, И. Е. Сурикова. Москва 2010. С. 8-54.
	<p>3. Семінар 1. Егейські палацові цивілізації і античний поліс. Демократичний поліс і народження індивідуальності європейського типу Міф про Спарту як джерело для формування політичних доктрин тоталітарного суспільства. Промова Перікла над могилами воїнів, які загинули в Пелопоннеській війні» як пам'ятник полісної ментальності і перший маніфест демократії. Антігона Софокла: усвідомлений індивідуальний вибір між «законом» справедливостю.</p>	4	Опрацювання матеріалів лекцій 1-2 і підготовка усних відповідей до Семінару 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Юрий Андреев. <i>Афинская демократия</i>. 2. Бертран Рассел. Вплив Спарти // Б. Рассел. Історія західної філософії. С. 90-98. 3. Eugene O'Brien. The Body Politic: The Ethics of Responsibility and the Responsibility of Ethics // ed. S.E. Wilmer and Zukauskaitė. <i>Interrogating Antigone in Postmodern Philosophy and Criticism</i>. Oxford, 2010. 4. В. Ярхо. Трагедия Софокла «Антигона»: Драматический конфликт. Москва 1986. С. 25-59. 5. Плутарх. <i>Ликург</i>. 6. Тукидід. Промова Перікла над могилами воїнів, які першими загинули в Пелопоннеській війні // Тукидід, <i>Історія Пелопоннеської війни</i>, кн. II, гл. 35-46. 7. Софокл. <i>Антигона</i>

III.	Лекція 3. Імперії на тлі античної історії Що таке імперія? Афінська архе, або Афінська морська держава. Ефемерна імперія Александра Македонського: грандіозний глобалізаційний проект. Римська імперія: успішне втілення ідеї імперії в Античності. Поняття греко-римської цивілізації	4	Опрацювання матеріалу Лекції 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. The Persian Wars. The Delian League // <i>Western Civilization</i> / ed. Perry, Chase and others. Boston-Toronto 1996. С. 61-62. 2. Норман Дейвіс. Варвари // // <i>Історія Європи</i> / перекл. П. Тарашук. Київ 2001. С. 121-122. 3. Бертран Рассел. Елліністичний світ // Б. Рассел. Історія західної філософії. С. 193-201. 4. The Roman Empire: A World-State // <i>Western Civilization</i> / ed. Perry, Chase and others. Boston-Toronto 1996. С. 140-150.
	4. Семінар 2. Елліністичний світ і Римська імперія: міф і дійсність Еллінізм: культура суперечностей. Політичні, культурні і соціальні характеристики елліністичної доби. «Римський міф» як античний наратив про всесвітньо-історичну місію	4	Опрацювання матеріалів лекції 2 і підготовка усних відповідей до Семінару 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бертран Рассел. Елліністичний світ // Б. Рассел. Історія західної філософії. С. 193-201. 2. Вергілій. Щит Енея, кн. VIII, 608-731 // <i>Енеїда</i> 3. Lars Lih. The Shield of Aeneas: Narratives of World-Historical Mission, Ancient and Modern (Російський переклад статті: Ларс Ли. Щит Енея: нарративы о всемирно-исторической миссии, античные и современные)
IV.	Лекція 4. Міф, релігія і зародження релігійної філософії в античності Міф. Релігія: значення терміну в історичній перспективі: від Ціцерона до Августина. Релігія Олімпу. Релігії містерій. Піфагор і Платон. Зародження релігійної філософії	2	Опрацювання матеріалу Лекції 4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Габрієлла Піронті. Боги і богині греків: «мова» політеїзму // <i>Історія європейської цивілізації: Греція</i> / за редакцією Умберто Еко. Харків: Фоліо 2015. С. 516-522. 2. Мирча Элиаде. Орфические теогония и антропология // Мирча Элиаде. <i>История веры и религиозных идей</i>. Т. II. Москва. 2001. С. 158-162. 3. Мирча Элиаде. Новая эсхатология // Мирча Элиаде. <i>История веры и религиозных идей</i>. Т. II. Москва. 2001. С. 162-168. 4. Мирча Элиаде. Платон, Пифагор и орфизм // Мирча Элиаде. <i>История веры и религиозных идей</i>. Т. II. Москва. 2001. С. 168-173.
	Лекція 5. Освітня традиція в античності. Філософія і риторика: два типи освіти і два типи античного світогляду Освітня традиція в Античності. Риторика і філософія: два типи освіти. Феномен дозвілля в античному світі. Поняття «artes liberales»: походження і етимологія терміна	2	Опрацювання матеріалу Лекції 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ефеби // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. Режим доступа: https://ru.wikisource.org/wiki/ЭСБЕ/Эфебы 2. Г. С. Кнабе. Риторика и философия: отношение к «логосу» и два типа образования. 3. Дж. Реале, Д. Антисери. Истоки, природа и

				<p>цели движения софистов // Дж. Реале, Д. Антисери. Западная философия от истоков до наших дней. СПб. 1994. С. 53-55.</p> <p>4. Э. Фролов. Феномен досуга в античном мире // Э. Фролов. Парадоксы истории – парадоксы античности. СПб: 2004, с. 292- 298.</p>
V.	<p>Семінар 3. Освіта. Філософія. Риторика</p> <p>Індивідуальна свобода вибору і етичні висновки з вчення про безсмертя душі: міф про Ера у «Державі» Платона. Програма виховання вільних громадян як важливий компонент політичного проекту Арістотеля. Горгій, «Похвала Єлені»: риторика, яка шукає переконливості, або слово, яке «підміняє» істину.</p>	2	Опрацювання матеріалів лекцій 4-5 і підготовка усних відповідей до Семінару 3	<p>1. Платон. Міф про Ера // Платон. <i>Держава</i>, кн. 10, 614b-621d.</p> <p>2. Арістотель. <i>Політика</i>. Книга VIII.</p> <p>3. Горгій. <i>Похвала Єлені</i></p> <p>4. Дж. Реале, Д. Антисери. Миф об Эре и его смысл // Дж. Реале, Д. Антисери. Западная философия от истоков до наших дней. СПб. 1994. С. 122-123.</p> <p>5. Р. Галанин. <i>Соотношение логоса, бытия и истины в трактате Горгия «Похвала Елене»</i>. Режим доступа: https://cyberleninka.ru/article/v/sootnoshenie-logosa-bytiya-i-istiny-v-traktate-gorgiya-pohvala-elene</p>
	<p>Підсумкове заняття з Модуля 1: «Світові цивілізації : Античність»</p> <p>Модульна письмова робота</p>	30	Опрацювання матеріалів самостійної роботи до Модуля 1	<p>1. Норман Дейвіс. Стародавня Греція // Н. Дейвіс. Європа: історія. С. 113-164.</p> <p>2. Норман Дейвіс. Стародавній Рим // Н. Дейвіс. Європа: історія. С. 165-229.</p>
VI	<p>Лекція 6. Фундамент Візантії</p> <p>Місто Константина. Східна Римська імперія. Православ'я. Свята Софія. Грецька мова. Римське право.</p>	2	Опрацювання матеріалу Лекції 6	<p>1. П. Лемерль. История Византии // <i>На перекрестке цивилизаций</i>. Москва 2006, с. 5–19, 30–34, 44–46, 50–51.</p> <p>2. Г. Острогорський. <i>Історія Візантії</i>. Львів 2002, с. 68–70.</p> <p>3. Л. Войтович, А. Домановський, Н. Козак, І. Лильо, М. Мельник, С. Сорочан, О. Файда. <i>Історія Візантії. Вступ до візантиністики</i>. Львів, 2011, с. 146–155.</p>

				4. Дж. Хоррокс. Язык // <i>Оксфордское руководство по византистике</i> / ред. Э. Джеффрис, Дж. Хэлдон, Р. Кормик, вып. 2. Харьков 2015, с. 809–816.
	Лекція 7. Велич і спадщина Візантії Феномен візантійської культури. Внесок до скарбниці світової культури.	2	Опрацювання матеріалу Лекції 7	1. О. Каждан. Феномен візантійської культури // <i>Всесвіт</i> (1975/10) 180–198. 2. І. Шевченко. Україна між Сходом і Заходом: Нариси з історії культури до початку 18 століття, вид. 2. Львів 2014, Нарис 2: Візантія і слов'яни; Нарис 4: Хрещення Київської Руси, с. 14–31; 55–66. 3. К. Мэнго. Роль Византи в мировой истории // <i>Оксфордское руководство по византистике</i> , вып. 2. Харьков 2015, с. 986–990. 4. А. Ясіновський. Грецька колонія у Венеції в ранньомодерну епоху: <i>Quasi alterum Byzantium</i> // Україна: Культурна спадщина. Національна свідомість. Державність, вип. 5. Львів 1998, с. 703–714. 5. С. Сорочан. Византия: Парадигмы быта, сознания и культуры. Харьков 2011, с. 317–327.
VII	Лекція 8. Блискуче і вбоге Середньовіччя: нове суспільство Впровадження до розуміння історії та суспільства Середньовіччя. “Каролінгське відродження.” Церква і королі: Гільдебранд і Генріх - на шляху до політичного компромісу. Гасла трьох станів.	2	Опрацювання матеріалу Лекції 8	1. Зайбт Ф. Блиск і вбогість Середньовіччя. Історія з початком і кінцем. Львів, 2009. С. 17-28; 107-126 2. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. Москва, 1992. 3. Ле Гофф Ж. Другое средневековье. Екатеринбург, 2002.
	Семінар 4. «Ідеальне суспільство»: трьохчленна модель соціуму в XI–XIII ст. Станова ієрархія в європейському суспільстві: формування та	4	Опрацювання матеріалів і підготовка усних відповідей до	1. Блок М. Феодальное общество. Москва, 2003. 2. Берман Г. Дж. Право і революція. Формування західної традиції права Київ, 2001.

	<p>регіональні особливості (Франція, Священна Римська Імперія, Англія). “Ті, котрі воюють”: формування стану світських сеньйорів та системи васалітету. Земля сеньйора. “Ті, котрі моляться”: роль духовенства у феодальному суспільстві. “Ті, котрі працюють”: становище непривілейованих прошарків європейського суспільства.</p>		Семінару 4	<p>3. Дюби Ж. Трехчастная модель, или представления средневекового общества о самом себе. Москва, 2000.</p> <p>4. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. Москва, 1992.</p> <p>5. Ле Гофф Ж. “Средневековье: время церкви и время купца”. Другое средневековье. Время, труд и культура Запада. Екатеринбург, 2000.</p> <p>6. Ле Гофф Ж. Рождение Европы. Санкт-Петербург, 2008.</p> <p>7. Неусыхин А. И. Германия в X–XI вв. /Проблемы европейского феодализма. Избранные труды (Москва: Наука, 1974).</p> <p>8. Роулинг М. Европа в средние века. Быт, религия, культура. Москва, 2005.</p> <p>9. Флори Ж. Идеология меча. Предистория рыцарства. Санкт-Петербург, 1999.</p> <p>10. Thomas N. Bisson, “The Feudal Revolution,” Past and Present No. 142 (1994).</p> <p>11. Susan Reynolds <i>Fiefs and Vassals: The Medieval Evidence Reinterpreted</i> Clarendon Press, 1994 - 544 p.</p> <p>12. <i>The new Cambridge medieval history</i>. Volume IV, VI.</p>
VIII	<p>Лекція 9. Сімейне життя в Середньовіччі</p> <p>Сімейне життя та побут селян в IX столітті на основі</p>	2	Опрацювання матеріалу Лекції 9	<p>1. Aries, P., Duby, G. A History of Private Life. Vol. 2. Revelations of the Medieval</p>

<p>італійських та французьких поліптихів. Аристократична сім'я IX століття та її цінності (<i>Dhuoda Liber manualis</i>). Правовий погляд на сім'ю пізнього Середньовіччя (звичаєве та церковне право; римське право як складовий елемент церковного при обговоренні подружжя)</p>			<p>World 1988</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Brundage, J. Law, Sex and Christian Society in Medieval Europe. 2009 https://books.google.com.ua/books?id=SiGe-Zf0nTIC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false 3. Gies, F., Gies, J. Marriage and the Family in the Middle Ages. P. 68-99; 121-157; 196-218 https://books.google.com.ua/books?id=5pXmkCf3LEIC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false 4. Orme, N. Medieval Children. Yale University Press, 2003 5. Sheehan, M. Marriage, Family, and Law in Medieval Europe. Collected Studies, CSB 1977
<p>Семінар 5. Щоденність, віра, забобони Щоденність і вірування. Жінки. Куртуазія</p>	4	<p>Опрацювання матеріалів і підготовка усних відповідей до Семінару 5</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Роман про Троянду http://www.ereadr.org/book/gumanitarnye_na_uki/153748-roman-o-roze/17 2. Роман про Трістана та Ізольду http://chtyvo.org.ua/authors/Bedie_Zhozef/Roman_pro_Tristana_ta_Izoldu/ 3. Ададуров В. Історія Франції. Львів, 2002. С. 139-150 4. Бандровська, О. 2012. Образ жінки в поезії Провансальських трубадурів Вісник ЛНУ 20 (1), ст. 19–27 http://lingua.lnu.edu.ua/Visnyk/visnyk/Visnyk20/Visnyk20_1/articles/3Bandrovskya.pdf 5. Зайбт Ф. Блиск і вбогість Середньовіччя. Історія з початком і кінцем. Львів, 2009.

				C. 413-457
IX	Лекція 10. Англійське та французьке королівства (X-XIV ст) Англо-норманська держава, англійський парламент. Ранні капетінги. Події та передумови, що провадили до Столітньої війни.	2	Опрацювання матеріалу Лекції 10	1. Hollister Warren, C. Medieval Europe: A Short History. 1998, 248-271
	Семінар 6. Схоластика та виникнення університетів у XII-XIV ст. Виникнення середньовічних університетів та організація університетської освіти. Університетські статuti і студентське повсякденне життя. Розквіт схоластики: св. Тома Аквінський, св. Бонавентура. Поява інтелектуалів. Розвиток філософії та науки.	4	Опрацювання матеріалів і підготовка усних відповідей до Семінару 6	1. Город в средневековой цивилизации Западной Европы Том 1-3. Феномен Средневекового урбанизма. Москва, 1999. 2. Гайдено В.П., Смирнов Г. А. Западноевропейская наука в средние века: Общие принципы и учение о движениях. Москва, 1989. 3. Добиаш-Рождественская О. А. “Коллизии во французском обществе XII-XIII вв. По студенческой сатире этой эпохи”. <i>Культура западноевропейского средневековья. Научное наследие</i> . Москва, 1987. 4. Зайбт Ф. Близк і вбогість Середньовіччя. Історія з початком і кінцем. Львів, 2009. С. 203-249. 5. Жильсон Э. “Разум и откровение в средние века”. <i>Богословие в культуре средневековья</i> . Киев, 1992. 6. Жильсон Э. Философия в средние века. Москва, 2010. 7. Ле Гофф Ж. Интеллектуалы в средние века. Санкт-Петербург, 2003. 8. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. Москва, 1992.

				<p>9. Ле Гофф Ж. Средневековье и деньги. Очерк исторической антропологии. Санкт-Петербург, 2010.</p> <p>10. Ле Гофф Ж. Другое средневековье. Екатеринбург, 2002.</p> <p>11. Панофский Э. “Готическая архитектура и схоластика”. <i>Богословие в культуре средневековья</i>. Киев, 1992.</p> <p>12. Суворов Н. С. Средневековые университеты. Москва, 2012.</p> <p>13. <i>The new Cambridge medieval history</i>. Volume 5.</p>
X	<p>Підсумкове заняття з Модуля 2: «Світові цивілізації: Середньовіччя» Модульна письмова робота</p>	30	Опрацювання матеріалів самостійної роботи до Модуля 2	<p>1. Зайбт Ф. Близькість і вбогість Середньовіччя. Історія з початком і кінцем. Львів, 2009. С. 17-28; 107-126</p> <p>2. Ле Гофф Ж. Цивілізація середньовічного Запада. Москва, 1992.</p>
	<p>Лекція 11. Нова світова історія або «Чому Захід панує на тепер?» Що таке «нова світова історія» і чим вона відрізняється від традиційного історіописання? Основні концепції домінування європейської – Західної – цивілізації.</p>	2	Опрацювання матеріалу Лекції 11	<p>1. Мак-Нілл В. Піднесення Заходу: Історія людської спільноти. Перекл. з англ. Київ, 2011.</p> <p>2. Морис Я. Чому Захід панує – натеper. Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Перекл. з англ. Київ, 2014.</p> <p>3. Нові підходи до історіописання / За ред. П. Берка. Перекл. з англ. Київ, 2010. – С. 91–118.</p>
XI	<p>Лекція 12. Соціокультурні межі ранньомодерної Європи Що таке Європа наприкінці XV – у XVIII століттях? Зміни у співвідношенні з рештою світу. Її географічні межі та орієнтації (Південь – Північ, Захід – Схід). Відродження і Гуманізм. Нова культурна традиція: мова і література. Демографія й урбанізація.</p>		Опрацювання матеріалу Лекції 12	<p>1. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004.</p> <p>2. Мак-Нілл В. Піднесення Заходу: Історія людської спільноти. Перекл. з англ. Київ, 2011.</p> <p>3. Морис Я. Чому Захід панує – натеper. Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Перекл. з англ. Київ, 2014.</p>
	<p>Семінар 7. Європейське Відродження Історичні контексти написання творів Нікколо Мак'явеллі та Еразма Роттердамського. Політичне вчення Н. Макіавеллі: влада</p>	2	Опрацювання матеріалів і підготовка усних	<p>1. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець. Перекл. з італ. Київ, Основи, 1998. С. 393–463.</p> <p>2. Роттердамський Еразм. Похвала Глупоті, або</p>

	та її різновиди; моральне підґрунтя влади. Зауваження Еразма Роттердамського: індивід і його оточення		відповідей до Семінару 7	Похвальне слово дурості, виголошене Еразмом Роттердамським. Домашні бесіди. Київ, 1993. 3. Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2004. 4. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.). Навчальний посібник / За ред. З. Баран. Київ, 2015. 5. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004. 6. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Перекл. з англ. Київ, 1997. – С. 323–337.
ХІІ	Лекція 13. Реформація і католицька Реформа Релігійне життя європейців Пізнього Середньовіччя. Витоки Реформації. Лютер і лютеранство. Кальвін і кальвінізм. Католицька Реформа. Багатоконфесійна Європа.	2	Опрацювання матеріалу Лекції 13	1. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.). Навчальний посібник / За ред. З. Баран. Київ, 2015. – С. 24–52. 2. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004. 3. Мак-Грат А. Інтелектуальні витоки європейської Реформації. Перекл. з англ. Київ, 2008. 4. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Перекл. з англ. Київ, 1997.
	Семінар 8. Релігійна культура ранньомодерної Європи «Інтелектуальний контекст» Реформації (Алістер Мак-Грат): релігійна думка пізнього середньовіччя; Гуманізм і Реформація; Богослов'я і Реформація. «Протестантська етика і дух капіталізму» (Макс Вебер): дух капіталізму; аскеза і капіталістичний дух. «Релігійні конверсії: спроба погляду зсередини» (Наталя Яковенко).	4	Опрацювання матеріалів і підготовка усних відповідей до Семінару 8	1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Перекл. з нім. Київ, 1994. 2. Мак-Грат А. Інтелектуальні витоки європейської Реформації. Перекл. з англ. Київ, 2008. 3. Яковенко Н. Релігійні конверсії: спроба погляду зсередини // Наталя Яковенко. Паралельний світ: Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. Київ, 2002. С. 13–79. 4. Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2004. 5. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.). Навчальний посібник / За ред. З. Баран. Київ, 2015. 6. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004. 7. Кристен О. Реформи Лютера, Кальвина и протестантизм. Пер. с нем. Москва, 2005. 8. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Перекл. з англ. Київ, 1997. – С. 323–337.
ХІІІ	Лекція 14. Європейське Просвітництво Що таке «Просвітництво»? Його політичні, соціальні й	2	Опрацювання матеріалу Лекції 14	1. Ададуrow В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII ст.). Львів,

	інтелектуальні витоки. «Освічений абсолютизм». Спроби реформування європейських держав і суспільств.			2002. 2. Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2004. 3. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004. 4. Сейбан Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Перекл. з англ. Київ, 1997.
	Семінар 9. Французьке Просвітництво Шарль Луї де Монтеск'є: природна зумовленість соціального і політичного устроїв («Про дух законів»); початки модерного орієнталізму («Перські листи»). Жан Жак Руссо: «Про суспільну угоду». Франсуа Марі Аруе (Вольтер): про атеїзм і забобони («Проповіді»). Клод Адріан Гельвецій: «Про людину».	2	Опрацювання матеріалів і підготовка усних відповідей до Семінару 9	1. Вольтер. Назидательные проповеди, прочитанные в приватном собрании в Лондоне в 1765 году // Вольтер. Философские сочинения. Пер. с фр. Москва, 1996. 2. Гельвецій К. А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. Перекл. з франц. Київ, 1994. 3. Монтеск'є Ш. О духе законов. Пер. с фр. Электронный ресурс: http://www.civisbook.ru/files/File/Monteskye.O_dukhe.pdf 4. Монтеск'є Ш. Л. Персидские письма // Французский фривольный роман. Пер. с фр. Москва, 1993. 5. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. Перекл. з франц. Київ. 2001.
XIV	Лекція 15. Індивід – суспільство – держава: еволюція індивідуальних і колективних прав та свобод Еволюція співвідношення індивід-суспільство. Монархія і республіка у ранньомодерній Європі. Розширення функцій держави. Поняття «громадянин», його «права» і «свободи». Еволюція уявлень про громадянське суспільство.	2	Опрацювання матеріалу Лекції 15	1. Ададуров В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII ст.). Львів, 2002. 2. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004. 3. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.). Навчальний посібник / За ред. З. Баран. Київ, 2015. 4. Сейбан Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Перекл. з англ. Київ, 1997.
	Підсумкове заняття з Модуля 2: «Світові цивілізації: Рання модерність» Модульна письмова робота	30	Опрацювання матеріалів самостійної роботи до Модуля 3	1. Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2004. 2. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. Львів, 2004. 3. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.). Навчальний посібник / За ред. З. Баран. Київ, 2015. 4. Сейбан Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Перекл. з англ. Київ, 1997.
	ФІНАЛЬНИЙ ІСПИТ.	14		

Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<i>рейтингова фінальний іспит — 50% навчання упродовж семестру — 60% модуль 1 – 20%; модуль 2 – 20%; модуль 3 — 20%;</i>
Вимоги до письмової роботи	<i>три письмових роботи у формі закритого тестового завдання, по одній наприкінці кожного модуля (3 роботи по 5 балів = 15 балів)</i>
Семінарські заняття	<i>на кожне семінарське заняття слід опрацювати запропоновані джерела й літературу, підготуватися до виступу, доповнень і дискусії з усіх запропонованих до обговорення питань (9 занять по 5 балів = 40 балів)</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>рейтингова оцінка за роботу упродовж семестру повинна бути 25 балів і більше</i>

Додатки

– Навчальний контент: детальний навчальний план, презентації, обов’язкова і рекомендована література, питання до фінального іспиту та інше розміщені на відповідній сторінці CMS (<https://cms.ucu.edu.ua/course/view.php?id=1115&notifieditingon=1>).